

(Ne)Známi: MY verzus ONI

EXTRÉMIZMUS A RADIKALIZMUS

VZDELÁVACÍ MATERIÁL Č. 5

MINISTERSTVO
SPRAVODLIVOSTI
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ISLAMONLINE.sk

Vzdelávací materiál (Ne)Známi: MY versus ONI je zameraný na prierezové témy: rozvoj prosociálneho správania (identita, atribúcia, pozitívne hodnotenie, empatia), multikultúrna výchova a ľudské práva. Zostavila a vydala: Islamská nadácia na Slovensku, 2020. Fotografie: public domain.

Projekt (Ne)Známi susedia je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah zodpovedá výlučne Islamská nadácia na Slovensku (INS).

02

TÉMA: EXTRÉMIZMUS A RADIKALIZMUS

Predmet: história, náuka o spoločnosti, občianska náuka, psychosociálny tréning, spoločenskovedný seminár, triednická hodina.

Rozsah: 2 x 45 minút.

Problém: dezinformácie zamerané na minority a cudzincov dnes čoraz viac podnecujú extrémizmus a radikalizmus, čím sa vytvára živná pôda pre silné sociálne vylúčenie a interpersonálna nedôvera mladých voči susedstvám s migrantmi, moslimami a utečencami. Nedávno to preukázal aj prieskum IVO: https://www.ivo.sk/buxus/docs/publikacie/subory/Obcianske_spolunazivanie_ocami_tinedzerov_2019.pdf

CIEĽ AKTIVITY:

Cieľ aktivity: nachádzanie odpovedí na to, či sú “-izmy” príčinou nenávisťi, ich formy cez logickosť príčiny a následky. Posilnenie dôvery voči “iným” a prevencia extrémizmu. Sprostredkovanie vedomostí, rozvoj konštruktívneho dialógu a kritického myslenia, podpora ľudských práv.

Kľúčové slová: demokracia, dialóg, dištanc, dôvera, extrémizmus, nedôvera, radikalizmus, sociálne vylúčenie, spolunažívanie.

03

MYSLITEĽŇA:

Alternatívna A.: ako celotriedna spoločná debata.

Alternatívna B.: študenti/-ky sa rozdelia do 4-5 členných skupín, dostane 15 minút na brainstorming, potom každá zo skupín odprezentuje svoje zistenia/názory:

1. Čo je bežné?
2. Čo definuje bežnosť?
3. Aké ďalšie “-izmy” poznáte?
4. Čo znamená byť extrémistom?
5. Ako sa niekto stane extrémistom/radikálom?
6. Boli disidenti extrémisti?
7. Je podľa vás nespokojnosť s demokraciou živnou pôdou pre extrémizmus?
8. Prečo?
9. Aké riziká prinášajú extrémizmus a radikalizmus?
10. Akceptovali by ste za suseda moslima/migranta/utečenca? Uveďte dôvody prečo ÁNO/NIE.

Skupinová aktivita: tematická prednáška politológa PhDr. Jozefa Lenča, PhD. buď naživo na pozvanie školy alebo zo záznamu tu: <https://www.facebook.com/watch/?v=1095615684222289>.

SLOVNÍK POJMOV

Extrémizmus označuje predovšetkým niečo, čo je hraničné, krajné, niečo, čo je na okraji záujmu od stredu spoločenského alebo politického myslenia. Extrémizmus je komplexný jav, hoci je ťažké ho presne ho uchopiť. Najjednoduchšie ho možno definovať ako aktivitu (vieru, postoje, pocity, činy, stratégie a pod.), ktorá je vzdialená od toho, čo označujeme za bežné.

Vyhranené ideologické postoje, ktoré vybočujú z právneho rámca spoločnosti, pričom sa vyznačujú prvkami intolerancie a útočia proti základným demokratickým princípom, vyznačujú sa hrubosťou a násilím.

Typológia extrémizmu: politický - ľavicový a pravicový, náboženský, rasový.

Pojem extrémizmus „charakterizuje protisystémový postoj, je postojom krajne vyhrotenej, demokratickému systému nepriateľskej ideológie, postojov a názorov, ktoré sa objavujú v pozadí deštruktívnych aktivít. Pritom za deštruktívne, nežiaduce a nebezpečne je nutné považovať také aktivity, ktoré pôsobia či už priamo, alebo v určitom časovom horizonte deštruktívne na existujúci demokratický systém a snažia sa ho nahradiť systémom typu totalitného režimu, diktatúry, anarchie a pod. Cieľom a dôsledkom týchto aktivít je zničiť demokratický systém.“ (Milo, 2004, s. 13).

05

Výraz „**radikálne**“ označuje konanie, ktoré smeruje k odhaleniu, resp. riešeniu problému, je to smer, ktorý sa snaží uskutočniť rúzne, radikálne (ku koreňom idúce) zmeny. Pojem radikalizmus sa začal používať v priebehu druhej polovice 18. storočia ako politologické označení stúpcov dôkladných spoločenských zmien, ktoré by vo väčšej alebo menšej miere zahrňovali zmeny sociálneho poriadku.

Radikalizmus môžeme definovať ako kritické spochybňovanie existujúcich okolností a hlásanie reforiem alebo úplné zrušenie týchto okolností. Nemôže byť vnímaný ako plnohodnotné politické presvedčenie, ide skôr o postoj, ktorého obsah aj forma sa menia podľa politickej kultúry a politických okolností.

Radikalizácia označuje proces, v ktorom jednotlivci alebo skupiny pod vplyvom radikálnej politickej alebo náboženskej ideológie opustia hodnotový systém daného štátu alebo spoločnosti a osvoja si nový systém hodnôt, ktoré nie sú v súlade so základnými princípmi demokratickej spoločnosti (uznanie zvrchovanosti ľudu, rozhodovanie na základe väčšiny pri garantovaní práv menšiny, uplatňovanie základných práv a slobôd, dodržiavanie princípu zákonnosti). S takýmto osvojením radikálnej ideológie a oddelením jednotlivca od systému morálnych a právnych noriem existujúcich v demokratickej spoločnosti sa zvyšuje odhodlanie realizovať radikálnu ideológiu v praxi násilnými spôsobmi. Toto môže niekedy viesť až k použitiu prostriedkov terorizmu.

Ďalšie relevantné tematické pojmy a vysvetlenia dostupné na:

<https://spolunazivanie.sk/slovník-pojmov/>.